

ZVUKOVÉ JAZYKOVÉ PROSTRIEDKY

Cvičenie 1:

Doplňte: *bieli havran*_ ; *biele havran*_ , *čierne ps*_ ; *divokí ps*_

Napíšte význam slov: *zastávka* _____ ; *zástávka* _____

plavky _____ ; *plávky* _____ ; *horný* _____

hôrny _____ *latka* _____ ; *látka* _____

ROZLIŠUJEME

 FONÉMA	 HLÁSKA	 GRAFÉMA
V --- R / vodí ---- rodí	[fčela; polieŭka]	V, v / W, w

DIAKRITICKÉ ZNAMIEŇKA: používame ich na označenie niektorých písmen. V slovenčine sa píše nad písmeno a na rozdiel od interpunkčného znamienka sa viaže len na jedno písmeno, ktoré graficky znázorňuje hlásku. Preto o nich hovoríme, že sú znamienka.

Vymenujte, aké diakritické znamienka máme v slovenčine.

INTERPUNKČNÉ ZNAMIEŇKA: vydeľujú celú vetu, napr. bodka; vetný úsek – čiarka; celé slovo – úvodzovky. Osobitné miesto má apostrof, ktorý signalizuje skrátený tvar slova alebo výraz. Preto o nich hovoríme, že sú znamienka.

Vymenujte, aké interpunkčné znamienka máme v slovenčine a uveďte aj príklady.

Cvičenie 2:

Vytvorte G od podstatných mien: *klietka* _____; *jahňa* _____,
páža _____; *srňa* _____, *výzva* _____,
báseň _____; *diaľnica* _____

Zarecitujte ukážku: Dbajte na výslovnosť.

*Ô vojde do slov ako tôňa,
ô je v nich ako jarná vôňa,
pery sa zjavia v póze sôch.
Len keď je jazyk ako kôl,
do uší bodne hrôza, bôl.*

Prečítajte si ukážku a vypracujte k nej úlohy.

KRÍŽ

*Hľa – drevo
kríža! Strom,
ktorý rástol
v raji, aby
povýšil lásku nad akúkoľvek bolesť.
To preto povýšili nad akúkoľvek bolesť.
To preto povýšili naň Syna človeka.
Aj človek dorástol do podoby kríža -
upaží – a sám si je krížom. Náhoda?
Ale kríž je
predovšetkým
v nás. Každý
ho nesie na
Golgotu sám
či zavše aj
radšej počká
na Cyrénčana? (M. Chudá)*

Pomenujte všetky využité interpunkčné znamienka v ukážke.

Vysvetlite opodstatnenie použitia jednotlivých interpunkčných znamienok v ukážke.

Pomenujte báseň, v ktorej grafická forma súvisí s obsahom. _____

SPODOBOVANIE SPOLUHLÁSOK = Znelostná asimilácia

Vypíšte si párové znelé spoluhlásky: _____

Vypíšte si párové neznelé spoluhlásky: _____

Vypíšte nepárové znelé spoluhlásky: _____

Zásady spodobovania spočívajú v tom, že ak sa stretnú vedľa seba dve spoluhlásky, z ktorých prvá je znelá a druhá neznelá, **znelá spoluhláska sa zvukovo prispôsobí neznelej.**

Píšeme	Vyslovujeme

Ak sa stretnú vedľa seba dve spoluhlásky, z ktorých prvá je neznelá a druhá znelá, **neznelá spoluhláska sa prispôsobí sa prispôsobí znelej.**

Píšeme	Vyslovujeme

Ak sa jedno slovo končí neznelou spoluhláskou a druhé sa začína znelou spoluhláskou alebo samohláskou, **neznelá spoluhláska sa zvukovo prispôsobí znelej.**

Píšeme	Vyslovujeme

Ak sa jedno slovo končí znelou spoluhláskou a druhé sa začína neznelou spoluhláskou, **znelá spoluhláska sa zvukovo prispôsobí neznelej.**

Píšeme	Vyslovujeme

Cvičenie 3: Doplňte text a označte v texte miesto, kde pri hovorenej reči dochádza k asimilácii neznelej spoluhlásky na znelú.

Kde sú korene asajov? Vysok a štíhl asajovia, ktor so svoj mi st dami dob tka tiahn po savanách Kene a Tanzánie. telesňujú svoj m aristokrat ckým držaním tela a túžbo po nezávislosti pre mnoh ch urópanov ide l slobodného človeka. Napiek šetkému obdivu týmto čiern m bojovníkom etnograf dlho nevedeli odhaliť záhadu i p vodu.

VÝSLOVNOST' SPOLUHLÁSKOVÝCH SKUPÍN

Zdvojené spoluhlásky dd, kk, nn, rr, šš, tt, zz... vyslovujeme ako jednu dlhšiu spoluhlásku.

mäkké:

senný:

denne:

vyššie:

Výslovnosť bez zmeny spoluhláskových skupín: stn, stň, zdn, zdň, stl, stk, tkn, sa vyslovujú tak ako sa píšú.

šťastný:

prázdny:

prázdny:

zvláštny:

vlastne:

Zjednodušená výslovnosť : ak po spoluhláskovej skupine ds, ts, zs nasleduje spoluhláska, vyslovujeme ako c, s.

kamarátsky:

ľudský:

vít'azstvo:

bohatstvo:

švédsky:

hradská:

Spodobovanie: ak sa pred spoluhláskovou skupinou tsk, dsk, nachádza spoluhláska n, skupinu ts, ds, spodobujeme na c.

študentský:

prezidentský: